Kirjallinen kysymys KK 352/2020 vp

Anneli Kiljunen sd ym.

Kirjallinen kysymys omaishoitajien terveyspalveluista

Eduskunnan puhemiehelle

Omaishoitajien jaksaminen on keskeinen omaishoidon onnistumisen edellytys. Omaishoitotilanne on elämässä usein poikkeuksellinen vaihe, johon sisältyy arjen uudelleen järjestely läheisen sairastumisen tai vammautumisen myötä. Omaishoitotilanne saattaa kestää esimerkiksi lyhyestä viikkojen saattohoidosta vuosien tai vuosikymmenten mittaisiin hoitosuhteisiin ja hoivavastuisiin. Yhteistä näille tilanteille on se, että omaishoito on usein jopa ympärivuorokautista sekä yleensä aina henkisesti kuormittavaa ja fyysistä auttamistyötä.

Omaishoitolain 8 §:n mukaan omaishoitosopimuksessa on sovittava hoitopalkkion määrästä, oikeudesta vapaapäiviin ja vapaan järjestämisestä sekä hoitopalkkion maksamisesta silloin, kun hoito keskeytyy. Omaishoitosopimus on suppea, mutta jokaiseen sopimukseen tulee liittää hoito- ja palvelusuunnitelma, johon kirjataan omaishoitajan antaman hoidon määrä ja sisältö, hoidettavalle tarpeellisten sosiaali- ja terveyspalvelujen määrä ja omaishoitajalle annettavat sosiaalihuollon palvelut. Tämän sopimuksen osana ovat siis sosiaalihuollon palvelut omaishoitajalle, mutta ei terveyspalveluita.

Lain mukaan kunnan on tarvittaessa järjestettävä omaishoitajalle hyvinvointi- ja terveystarkastuksia sekä hänen hyvinvointiaan ja hoitotehtäväänsä tukevia sosiaali- ja terveyspalveluja. Kuntainfon 12.12.2015 mukaan tarkastusmahdollisuutta on suositeltavaa tarjota omaishoitajille noin kahden vuoden välein. Hyvinvointi- ja terveystarkastusten tavoitteena on omaishoitajien hyvinvoinnin, terveyden ja toimintakyvyn arviointi, ylläpitäminen ja edistäminen. Terveystarkastukset ovat tärkeitä, mutta omaishoitajat joutuvat odottamaan omien akuuttien terveysongelmiensa kanssa joko pitkiä aikoja julkisten terveyspalveluiden jonoissa tai turvautumaan yksityisiin terveyspalveluihin julkisten palvelujen vastaanottoaikojen riittämättömyyden tai myös sopimattomien kellonaikojen vuoksi. Yksityisiin palveluihin turvautuessa omaishoidon tuesta ja mahdollisista muista sosiaalituista suuri osa menee terveyspalveluihin.

Omaishoitajien etu olisi, jos heille muodostetaan sosiaali- ja terveyspalveluiden uudistamisen yhteydessä kattava, laadukas ja joustava terveyspalvelukokonaisuus koko omaishoitotilanteen ajaksi aina palvelutarpeen arvioinnista omaishoitajuuden päättymiseen. Tämä palvelu mahdollistaisi panostamisen omaishoitajien hyvinvointiin — jaksamiseen ja terveyteen —oikea-aikaisesti. Apua olisi saatavissa nopeasti, omaishoitajien tuen palkkion määrään suhteutettuna kohtuullisin kustannuksin sekä ennalta ehkäisevästi. Tämä tukisi niitä omaishoitajia, jotka eivät ole muun työsuhteen kautta työterveyshuollon piirissä.

Valmis
5.0

Kirjallinen kysymys KK 352/2020 vp

Omaishoitotilannetta ei tällä hetkellä rinnasteta työssä käymiseen, vaikka omaishoitajat kantavat sitovaa ja vaativaa hoivavastuuta läheisistään ja samalla välttävät kalliimpien asumis- ja hoivapalveluiden käytön. Tätä hoitomuotoa tulisi arvostaa suomalaisessa yhteiskunnassa niin, että jokaisessa Suomen kunnassa omaishoitajilla olisi yhdenvertaiset mahdollisuudet työterveyden kaltaiseen palveluun, josta matalalla kynnyksellä ja lyhyellä varoitusajalla voi saada terveyspalveluita ja -neuvontaa.

Edellä olevan perusteella ja eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ään viitaten esitämme asianomaisen ministerin vastattavaksi seuraavan kysymyksen:

> *Onko hallitus valmis ottamaan omaishoitajien terveyspalveluiden uudistamisen osaksi sosiaali- ja terveyspalveluiden kokonaisuudistusta?*

Helsingissä 29.4.2020

Anneli Kiljunen sd
Merja Mäkisalo-Ropponen sd
Noora Koponen vihr